

patriotske; v njih je srčna kri, v onih šampanjec. Pozitivno sodbo (str. 173): „Gregorčič kao pjesnik bez kak sumnje zauzmlje prvo mjesto kod Slovenaca. To mu Slovenci svi bez razlike priznaju“ — to sodbo beležim z opazko, da se izmed naših pesnikov smatra in je smatral pač vsak „količkaj“-pesnik za prvomestnika vsaj v svojem žanru, a kritiki bi Gregorčiču in njegovemu žanru priznali brez ugovora prvenstvo, ko bi sploh kdaj prišlo do pesniškega taksametra.

Dr. Jos. Tomišek.

Popović Pavle: Pripovetka o devojci bez ruku. Studija iz srpske i jugoslovenske književnosti. Nagradjeno iz fonda dr.-a Ljubomira Radivojevića. Beograd (Srpska kraljevska akademija). 1905. 123 str. Cena 2 dinara.

Nesrečna in preganjana deklica, slična Genofefi, Grizeldi itd., je junakinja pripovedek, ki jih analizuje pisatelj v tej knjigi. Cesar hoče svojo hčer za ženo, a deklica si raje odseče roke, nego da bi s svojo lepoto bila kriva rodoskrumbe. V nekaterih pripovedkah stori deklica to radi mržnje mačehine. O taki deklici brez rok nahajamo pripovedke skoro v vseh srednjeveških evropskih literaturah, a jugoslovenske doslej v tem oziru niso bile obdelane. Pavle Popović, profesor na vseučilišču belgradskem, je v tem svojem najnovejšem opisu zbral in prebral, kar je o tej snovi mogel najti v jugoslovanski, osobito srbski literaturi. Tudi Slovenci smo zastopani v njegovem delu (str. 109.—111.); več bo se dalo navesti, ko bomo imeli zbrane svoje pravljice in pripovedke. Prof. Popović nam je ljub znanec; mudil se je lani (1905) več tednov na Kranjskem na Bledu in v Škofji Loki ter proučeval našo književnost in naš jezik ter zastopal belgradsko vseučilišče pri Prešernovi slavnosti.

Dr. Fran Ilešič.

Šurmin Gjuro dr.: Početak Gajevih Novina. Prilog kulturnoj povjesti Hrvatske. (Preštampano iz 162. knjige „Rada“ Jugoslov. akademije znanosti i umjetnosti) 25 str. — Kdo pri nas ne bi poznal pesmi „Još Hrvatska ni propala“! Kdor pa pozna to pesem, pozna tudi duh Ljudevita Gaja, ki je l. 1835. začel izdajati svoje „Novine“ z „Danico“ ter s tem pokrenil ilirizem. Znano nam je že vobče — natančneje se nam bo še pojasnilo — s kakimi bolečinami so se porodile naše „Novice“; tudi Gajevim „Novinam“ je bil porod težak; policija in cenzura sta bili kumici-sojenici, a Gaj je bil spreten mož, ki je znal sprečiti „usodo“ ter je svojemu detetu očeval življenje. Razpravo prof. Murka v „Spomen-cvieču (1900) je tu popolnil prof. Šurmin osobito z dokazom, da Gajeve „Novine“ niso mogle biti drugačne, nego so bile. Vkljub vsemu utesnjevanju pa so postale glasonoše naj-sijajnejše dobe v jugoslovanski povesti, ilirizma. — Prof. Šurmin je veččak baš v tej dobi literarne zgodovine, saj nam je podal še dva zvezka „Hrvatskega prepoda“, ki se jima skoro pridruži še tretji in zadnji (do l. 1848).

Dr. Fran Ilešič.

Oratorijski koncert „Glasb. Matic“ — Bossija „Canticum canticorum“. Komplicirana razlaga svetopisemske „Visoke pesmi“ kralja Salomona v zboru cerkvenih očetov, po katerih učenju je vsa erotika te pesmi je alegorija in pa simboliški izraz za združenje katoliške cerkve s Kristusom, je dala uglasbitelju Visoke pesmi, M. Enricu Bossiju (roj. 1861 v Saló ob Gardskem jezeru, sedaj organist v Bologni), pravec, ki mu je branil izraziti erotiko besede drugače nego le ob umir-